

Indmeldelse: Send en mail til stighelmig@gmail.com samt kontingent kr. 100 til konto 1551-10015413 eller via MobilePay til 17765.

Formand: Biolog Thor Hjarsen thorhjarsen@mail.dk

Næstformand: Lars Michael Nielsen

Redaktør: Ib Fagerlund

Kasserer og medlemsadministration: Stig Helmig

Øvrige bestyrelse: Poul Erik Pedersen, Klavs Nielsen, Ulla Skytte, Abdi Hedayat og Maja Balle.

Følg os på Facebook "Hellebæk Kohaves Venner" og på www.kohavensvenner.dk

Højstubbe i Kohaven

Tekst: Maja Balle

Foto: Ib Fagerlund

En række nåle- og løvtræer, som står ved den nu nedrevne avlsgård, er blevet skåret ned i ca. tre meters højde, og de får nu lov at stå som højstubbe.

Når de store gamle træer efterlades som højstubbe, kan hulheder og barkfurer, forhåbentligt med tiden, omdannes til spættehuller

og ynglested for både flagermus og fugle.

Træer og grene, som vindfældes og lægger sig i skovbunden, giver gode vilkår for mange typer svampe, insekter og edderkopper, men liggende ved nedbrydes hurtigere i den fugtige skovbund end stående, hendøende ved. De døende træer vil, på langt sigt, fremme områdets naturværdi, idet nogle af skovens organismer, som fx

Højstubbene på avlsgårdsgrunden.

svampearter, lav- og mosvegetation, som er længe om at etablere sig, er bundne til gamle træer med en langsom nedbrydning. Højstubbene i Kohaven kan få særlig betydning for dele af plante- og dyrelivet, fordi den langsomme forrådnelse danner huller, hvor vand kan trænge ind og give råd i træet, til gavn for insekter, larver og pupper.

At efterlade træer som højstubbe kan være et godt alternativ til fældning, da de bidrager til en vegetation i flere etager, og dermed skaber strukturer og variation i skoven. De høje stubber, sammen med Kohavens andre elementer, som stendiger og blomsterenge med firben og sommerfugle, med til at fremme biodiversiteten i området.

Vinterens svampe i Kohaven og Teglstrup Hegn

Tekst og foto: Klavs Nielsen

Denne vinter har sat flere rekorder - dels har januar været den varmeste januar i mands minde. Og det har regnet meget. Og så har der stort set ikke været frost. Det er alt sammen forhold, der er gode for svampene.

Så selvom der er betydeligt længere mellem svampene end i deres højsæson i efteråret, er der alligevel gode muligheder for interessante fund. Her er nogle eksempler på svampe, der er fotograferet i januar og februar i år:

Kliddet fnughat er en op til 4 cm høj, brunlig hatsvamp. Den er almindelig, og den kan findes hele året på smågrene og bogskåle, nede mellem de visne blade eller i græs. Man lægger særligt mærke til den om vinteren, hvor der ikke er så mange andre hatsvampe.

Broget læderporesvamp danner ofte store, skulpturelle bevoksninger på lodrette flader af væltede bøgestammer eller på bøgestubbe. De taglagte og seje hatte er op til 8 cm brede og rager op til 5 cm ud fra stammen. Undersiden er hvid med runde til kantede porer. Den er almindelig.

Her er et nærbillede af porelaget på en grantjæreporesvamp, som vokser på samme måde som læderporesvampen, men den er betydeligt større, mørkere og vokser på dødt nåletræ.

Foranderlig skælhat vokser, ligesom de foregående poresvampe, på dødt ved af løvtræ og gerne på gamle stubbe: Den vokser i store knipper og kan kendes på, at der under ringen på stokken er små spidse skæl. Den er spiselig, men kan nemt forveksles med Randbæltet hjelmhat, der er dødeligt giftig.

Kødet stjernebold er en svamp der åbner sig ved, at det tykke yderlag revner i nogle flige og bøjer sig bagover, hvorved den lyse sporebeholder blottes. Sporerne forlader sporebeholderen gennem den frynsede åbning i midten. Den findes hist og her på forstyrret jord i skove, haver og parker.

Her er nogle gamle eksemplarer af Skællet støvbøld, der vokser på tør sandet jord på græsmarker og overdrev, hvilket kun findes få steder i Kohaven.

Denne meldug, som ligner sukker på bladene af Blød Storkenæb, synes at være almindelig i denne vinter. Men den er tilsyneladende ikke fundet mere end nogle få gange her i landet. Det skyldes sikkert, at den er overset. Den har ikke noget dansk navn og hedder på latin *Podospheera fugax*.

Navle-tåresvamp er en lille geleagtig svamp som vokser på døde fyrre-træer. Den er sjælden i Danmark, og dette er det første fund i Teglstrup Hegn,

Nisseskæg og stjernesnot

Tekst: Maja Balle

Foto: Ib Fagerlund

Da temperaturen i februar dalede til omkring frysepunktet, efter en periode med vådt vejr, kunne man flere steder i Kohaven og Teglstrup hegn finde de hvide, tottede ansamlinger af hårlignende is, som kaldes "nisseskæg". Nisseskæg kan vokse frem på våde grene af gammelt løvtræ, der er inficeret med barksvampen smuk bævrehinde. Svampen gennemvæver det nedfaldne træ med sine mycelietråde og næres efterhånden, som træet bliver nedbrud på jorden. I processen frigives kuldioxid og vand (sammen med nogle reststoffer), og når der er frost i luften, presses vandet ud af træet, hvorved de hvide luftfyldte ishår vokser frem på pinde og grene.

Et andet forunderligt fænomen som har vist sig under en tur i Kohaven, er "stjernesnot", der trods navnets astrale anstrøg er en substans, som stammer fra hunfrøer. De små transparente gummiagtige

geléklumper, som man ind i mellem kan finde på træstubbe eller græstuer, er dele af de ægproducerende organer fra padder. Rovdyr der spiser frøer og tudser, fjerner æggeledderne fra dem, inden de spiser byttet, eller de opgylder dem efter måltidet – sandsynligvis for at forhindre at de suger væske til sig og svulmer op i maven efter indtagelsen.

Afholdte arrangementer

11. december kl. 19-21 JULEKNAS PÅ BØLGEN

Julemødet i december er efterhånden blevet en fast tradition. Her hygger vi og bliver underholdt på bedste vis i et par timer.

Først bød Maja Balle velkommen, og fortalte lidt om, hvad der er sket i Kohaven i årets løb, og om planerne for det kommende år. Der efter berettede Lasse Gottlieb, fra Københavns Universitet, en times tid om sit store arbejde med at registrere planter i hans mange opmærkede felter, rundt omkring i Kohaven. Vældig spændende projekt!

Efter en lille pause, hvor der blev vist naturbilleder fra året i Kohaven, var det Klavs Niensens tur. Han skulle forklare os, hvorfor det er så vigtigt, at der til stadighed ligger rigeligt med dødt ved i skovbunden. Vi blev meget klogere på symbiosen mellem planter, mos, insekter, fugle osv.

Således berigede, kunne vi afslutte året i Hellebæk Kohaves Venner og gå på en tiltrængt juleferie.

På gensyn til næste år!

Lasse Gottlieb forklarede indgående, hvorledes han forsøger at påvise græsningens effekt på floraen i området. Dette er dog et langvarigt projekt, da skiftende græsningstryk, variationen i klimaet osv. har rigtig stor indvirkning på blomstring, formering etc. Det bliver spændende at høre om hans konklusioner, hen ad vejen.

Kommende arrangementer

22. marts og 13. april kl. 14-17 TRANETUR

”Same procedure as last Year” - et fast indslag i turprogrammet er vores årlige traneture i det tidlige forår. Vi lægger nakken tilbage og afsøger himlen for de store, trækkende fugle. Med lidt held ser vi også andre trækkende fugle som musvåge, spurvehøg og ørne. Husk varmt tøj og lidt proviant. Kikkerter kan lånes mod et mindre depositum.

Mødested: P-pladsen.

Turleder: Thor Hjarsen og Lars Michael Nielsen.

17. marts kl. 19-21 • FOREDRAG OG GENERALFORSAMLING

Hellebæk Kohaves Venner afholder den årlige generalforsamling i marts. Som vanligt starter vi mødet med en spændende foredragsholder. I år bliver det marinbiolog og naturvejleder Michael Hansen fra Øresundsakvariet, som tager os med på en tur ned under Øresunds bølger og beretter om alt, lige fra de forskellige bundtyper, over marsvin og til den blåfinnede tun. Måske også lidt om potentielle trusler mod sundets biotop. Derefter den ordinære generalforsamling, hvor du kan gøre din indflydelse gældende.

Separat indkaldelse følger.

Deltagelse er gratis for alle, men kun betalende medlemmer har stemmeret ved generalforsamlingen.

Mødested: Kulturhuset Bølgen, Jæmtlandsvej 1, 3140 Ålsgårde.

26. april kl. 10-12 FUGLETRÆK OG GRÆSENDE KØER

Naturstyrelsen Nordsjælland inviterer til tur i Hellebæk Kohave i samarbejde med Kohavens Venner. Anledningen er DRs projekt ”Vores natur”, som viser en tema-

udsendelse om det åbne land, søndag den 19. april. Så det er naturligt, at Naturstyrelsen vil benytte denne lejlighed til at vise publikum rundt i det allerbedste område, med denne landskabstype, som vi har i Nordsjælland.

Naturstyrelsen og Hellebæk Koha-

ves Venner vil fortælle om områdets biodiversitet og naturbeskyttelse, herunder om græsningen og kommende urørt skov.

Mødested: P-pladsen.

16. maj kl. 14-17 LIVET I VANDHULLERNE

Søer og vandhuller er levested for mange sære dyr. En af Danmarks absolut største kapaciteter på vandbiller og guldsmede, Mogens Holmen, vil lede dagens tur. Bevæbnet med vandketcher, bakke, akvarium og lup skal vi blive klogere på frøer, rygsvømmere, vandkalve, skorpiontæger, larver af vårfluer, guldsmede og hvad vi ellers kan fiske op. Husk gummistøvler!

Mødested: P-pladsen.

Turleder: Mogens Holmen.

Turen er yderst velegnet for børnefamilier.

7. juni kl. 5:00-7:30 NATTERGALETUR FOR DE MORGENFRISKE

Stå TIDLIGT op og nyd når skoven vågner med fuglesang fra Nattergal, Sangdrossel, de små sangere, Rødstjert og meget andet. Træn fuglestemmeøret og hør om trækfuglenes mysterier. Husk gummistøvler, kaffe/the og lidt at bide i!

Mødested: P-pladsen.

Turleder: Thor Hjarsen.

Pileurt-banden Helsingør: Når 20 frivillige gør mere end deres land

Tekst og foto: Allan Høxbroe

Det var lidt af en skræmmende artikel, vi bragte i juli 2018. Med billeder af tre meter høje monsterplanters ødelæggende angreb overalt i kommunen.

To måneder efter var Pileurt-banden Helsingør stiftet med 20

Løvdalsvej i Helsingør. Hybrid-pileurter med eksplosiv spredningsevne.

Gurre Slotsruin. Så tæt pakket i pileurter, at det nok skal passe kong Valdemar Atterdag går igen.

frivillige og med Naturstyrelsen og kommunen som moderat betalende partnere. Plus nu 156 følgere på Facebook.

Det er blevet til en indsats, der falder i øjnene, fx på Naturstyrelsens arealer i Hellebæk. De japanske pileurter ligger nu begravet under enorme presenninger, som heldigvis snart skulle blive skjult af flis. Andre steder er planterne blevet sablet ned hver anden-tredie uge i vækstsæsonen med leer udlånt af Kohavens Venner.

Det er netop Pileurt-bandens to metoder: Årelang nedskæring og tildækning. Aldrig gift.

Resultaterne

Syv større projektområder er i 2019 blevet udsat for en tilfredsstillende bekæmpelse, hvor det er lykkedes at holde planterne meget stærkt nede som start på fortsat årelang bekæmpelse.

Tre områder viste sig at have oversete pileurter så tæt på det bekæmpede areal, at indsatsen

vil kræve yderligere forarbejde, fx kratrydning.

To projekter kom ikke på skinner før vækstsæsonens afslutning pga. uforudset tidsnød hos de frivillige. Et forsøg med indhegnede, altædende grise mod pileurter i skov kom derfor først i gang midt i januar, og selvfølgelig med tilladelse fra Naturstyrelsen.

Syv andre steder gør frivillige en solo-indsats nær deres egen bopæl, hvor pileurter ellers ville sprede sig, men ikke lige kan udryddes foreløbig.

De værste steder stadig urørte

Det er lidt paradoksalt, men de største og i særklasse mest spredningsfarlige bestande af pileurter står stadig urørte. Med tusinder af skud i op til fem meters højde.

Det er tre steder med hybrid-pileurter, krydsninger mellem

vores to andre arter, som desværre langt overstiger de frivilliges kræfter.

De spreder sig halvanden gang hurtigere end den almindelige japanske pileurt, der "kun" løber op til syv meter under jorden årligt, før den sender sine bomstærke rødder ned i to meters dybde. Rødder som kan sprænge klippelag, trænge igennem beton og asfalt og gå i en lumsk dvale i årevis, før de eksploderer igen.

Ingen penge i kommunen

Kommunen ejer to af disse tre uhyggelige steder og overvejer stadig, hvor man skal få penge fra til at stoppe djævelskabet. Det bliver ikke nødvendigvis før Danmark får en samlet plan, har man sagt til de frivillige, som man i øvrigt bakker fuldstændig op.

Tilsvarende står der hybridpileurter i mængder omkring Gurre Slotsruin, hvor Naturstyrelsen er i dialog med Slotsstyrelsen om at få dem fjernet,

før ruinens fundament kommer i problemer.

Naturstyrelsen er desuden begyndt på kampen mod sine pileurter langs skovbryn, strandarealer og vandløb, hvor danske planter skygges væk og pileurt vælter ind i omkringboendes haver. Se fx nabolaget til Østerbæk i Hornbæk.

Pileurt-banden prøver at rådgive ramte haveejere, der henvender sig. Ikke mindst advarer banden mod de store mængder

Turbinehusdalen Hellebæk, netop renskrabet for et kaos af pileurt, krat og træstød, før Pileurt-banden tog over med leer lånt af Kohavens Venner.

Planterne skød sig i tilgift under hele Gurrevej over til genboen.

Frivillige i pileurt-junglen ved Hellebæk Station, hvor man i dag kun ser den nydeligste eng.

Som et forsøg er tre altædende grise med 10 søde unger sat på pileurterne i skoven i Hellebæk. De pløjer jorden varieret og sprællevende med deres tryner, og ventes at kunne rense deres 2000 kvadratmeter lige så effektive som var der presenning over jorden.

Så mange steder har Pileurt-banden engageret sig i Helsingør Kommune.

RoundUp, som Miljøstyrelsen anbefaler i sin officielle vejledning. 15 gange mere end nogen kan have brug for, i følge verdens største forsøg med metoder til bekæmpelsen.

Samme forsøg droppede at teste giftfri metoder straks da man så hvor effektivt RoundUp er. En klar ommer til forskningen, mener Pileurt-banden, eftersom miljøministeren nu har lovet at

forbyde RoundUp hos private og i det offentlige.

Det haster med en national plan Pileurt-banden har ét særligt stort ønske i sin årsrapport: Danmark bør have en nationalt prioriteret strategi mod de magtfulde planter. Inden de kommer til at koste os astronomiske milliardbeløb, som de gør det i Storbritannien.

Japan-pileurt er nemlig verdens værste invasive plante, oplyste Naturstyrelsen Nordsjælland allerede ved Pileurt-bandens startmøde. Værre end både bjørneklo og rynket rose, men forbigået i lovgivningen, fik forsamlingen at vide.

Også lige meget, vil nogen mene. Lad dog de frivillige fra Helsingør gå forrest. De er jo gratis.

Pileurt-bandens årsrapport ligger [her](#).

...